

POSTANOWIENIE

1 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 1 grudnia 2025 r. w Warszawie
zażalenia Redaktora Naczelnego [...] na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 14 marca 2025 r., V ACa 21/25,
w sprawie z powództwa A.G.
przeciwko Redaktorowi Naczelnemu [...] o nakazanie sprostowania,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powód A.G. domagał się zobowiązania Redaktora Naczelnego czasopisma [...] do opublikowania sprostowania na łamach najbliższego lub najpóźniej na łamach drugiego od daty uprawomocnienia się orzeczenia wydania czasopisma [...] sprostowania w imieniu powoda o treści określonej w pozwie

Wyrokiem z 7 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu. W sprawie ustalono, że w czasopiśmie [...] 26 lutego 2024 r. opublikowany został artykuł pod tytułem [...]. Powód 1 marca 2024 r. wystąpił z wnioskiem o sprostowanie. Pozwany odmówił sprostowania. Oczekując na odpowiedź na wniosek powód 18 marca 2024 r. skierował powtórny wniosek o sprostowanie.

Apelację od wyroku z 7 czerwca 2024 r. wniósł powód. Wyrokiem z 14 marca 2025 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd drugiej instancji ocenił, że przedmiotem oceny sądu pierwszej instancji była nie treść sprostowania zawarta w pozwie lecz jego treść zawarta w drugim wniosku powoda z 18 marca 2024 r., co miało oznaczać, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. i uzasadniało uchylenie wyroku tego sądu i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Zażalenie na wyrok z 14 marca 2025 r. złożył pozwany, zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 39 ust. 1 ustawy – Prawo prasowe i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony apelacją wyrok sądu pierwszej instancji oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie, czy zaistniała w sprawie sytuacja procesowa należy do kategorii sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, Nr 4, poz. 54; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, nie publ.; z dnia 5 lipca 2013 r., IV CZ 65/13, nie publ.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy Sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, błędnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.). Przykładem jest oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ.), przy założeniu jednak, że sąd, przyjmując przedawnienie dochodzonego roszczenia, nie zbadał uprzednio jego istnienia.

Do nierozpoznania istoty sprawy nie dochodzi natomiast wtedy, gdy – w ocenie sądu drugiej instancji – sąd pierwszej instancji orzekł nie o roszczeniu przytoczonym w powództwie lecz o innym roszczeniu (tzw. *aliud*). Sytuacja taka, stanowiąc naruszenie art. 321 § 1 k.p.c., daje natomiast sądowi drugiej instancji podstawę do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i umorzenia postępowania w części, w której sąd pierwszej instancji wykroczył poza żądanie pozwu (art. 386 § 3 w związku z art. 355 k.p.c.) Sąd drugiej instancji nie może natomiast w takiej sytuacji przekazać sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w części, w której powinno nastąpić umorzenie postępowania, gdyż w tej części postępowanie jest niedopuszczalne. Oznacza to, że w niniejszej sprawie trafny był zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., a zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu.

Z tych względów, na podstawie art. art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(M.M.)

[a.ł]